

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.117/2016/6.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke
Böszörményiné dr. Kovács Katalin előadó bíró
Dr. Pataki Árpád bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Kende Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kende Péter ügyvéd)

Az alperes:

Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet

Az alperes képviselője:

.. jogtanácsos

A per tárgya:

közigazgatási jogkörben okozott kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.056/2015/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 17.P.25.615/2014/15.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 52.500 (ötvenkétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 210.000 (kétszáz tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak megtéríteni, külön felhívásra.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperest 2012. június 3-tól július 18-ig tartották fogva az alperes büntetés-végrehajtási intézetében III. biztonsági csoportban. A 2012. június 3-án az alperes alkalmazottai a felperest 16 órától 18 óráig bilincsben szállították. 2012. június 28-án a .. Kórház szakrendelésén állították elő, a szállításra várakozás és az orvosi ellátás során is megbilincseltek a felperest. 2012. július 4-én a .. rendelőben sebészeti ellátásban részesítették a felperest, ahová bilincsben szállították és az orvosi ellátás alatt is bilincsben tartották. 2012. július 6-án a Központi Nyomozó Főügyészség épületébe beszélőre bilincsben vitték a felperest és a viasszaszállítása is bilincsben történt. 2012. július 10-én kontrollra állították elő a felperest a .. rendelőbe, ahol mind a szállítás, mind a beavatkozás során bilincsben történt. 2012. július 16-án kihallgatásra és beszélőre vitték a felperest a Központi Nyomozó Főügyészségre, a szállítás során bilincsben volt. 2012. július 18-án átszállították a felperest a .. Büntetés-végrehajtási Intézetbe, az átszállítására szintén bilincsben került sor.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében személyiségi joga megsértésének megállapítását és a szállítások során megvalósított jogsértésenként 300.000 forint, összesen 2.100.000 forint és késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Bv.tvr.), a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: R.), illetve a biztonsági szabályzat alapján a büntetés-végrehajtás rendjének vagy biztonságának fenntartása érdekében - további feltétel megvalósulása nélkül is - lehetőség van a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazására. A büntetés-végrehajtás rendjének vagy biztonságának fenntartása magában foglalja a szállítás, előállítás és a nem büntetés-végrehajtás által működtetett egészségügyi intézményben, történő gyógykezelés során a fogvatartott őrzését is. Így tehát a bilincs alkalmazása a vonatkozó rendelkezések betartásával történt, ezért az elsőfokú bíróság jogalap hiányában elutasította a keresetet.

- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, mely szerint a felperessel szemben a bilincset, mint az intézeten kívüli őrzés eszközét a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően alkalmazta az alperes, ezért a felperes személyiségi jogát nem sértette.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak megváltoztatását kérte a kereseti kérelmének megfelelően. Kifogásolta, hogy az ítéletek elismerik, hogy a felperessel szemben kényszerintézkedés alkalmazásának a feltételei egyszer sem álltak fenn, ugyanakkor a bilincs alkalmazására álláspontjuk szerint felhatalmazást adott a Bv.tvr. és a R. Hangsúlyozta, hogy keresetében a bilincselést, mint kényszerítőeszköz alkalmazását jelölte meg jogsértő magatartásnak. Hivatkozott arra, hogy a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) szerint bilincselésre csak akkor kerülhet sor, ha a fogvatartott magatartásával arra okot adott és a testi kényszer alkalmazása nem vezetett eredményre. A Bv.tvr. 33. §-a és a 33. § (4c) bekezdése a mozgáskorlátozó eszközökről szól. E körben előadta, hogy tisztázni kell, mi a jogi helyzet, ha a magasabb rendű keretjellegű jogszabály csak kényszerintézkedésként szól a bilincselésről, míg az alacsonyabb rendű jogszabály mozgáskorlátozó eszközként említi az intézkedést. Álláspontja szerint a magasabb szintű jogszabály rendelkezését kell alkalmazni. Ez a helyzet súlyosan jogsértő, mert a kerettörvény kényszerintézkedésként szabályozza, hogy mikor alkalmazható bilincselés, míg a Bv.tvr. mozgáskorlátozó eszközként, megelőzés céljával is megengedi a bilincselést az ügyben eljáró bíróságok szerint.

A R. alkalmazásával kapcsolatban az merül fel, hogy ellentétes lehet-e a magasabb szintű jogszabállyal, a törvénnyel. A R. mozgáskorlátozó eszközként, megelőzés céljával is megengedi a bilincselés alkalmazását.

- [7] A Bv.tvr. 33. § (4c) bekezdése a bilincselést kizárólag arra okot adó körülmény megléte esetén engedi meg. Ez megköveteli annak bizonyítását, hogy a felperes magatartása sértette vagy veszélyeztette a fogvatartás biztonságát. Ezt az alperes nem bizonyíthatta, mivel ilyen magatartást a felperes nem tanúsított és ezt az alperes is elismerte. A másodfokú ítélettel szemben nincs szükség valamilyen többletcselekményre ahhoz, hogy fennálljon az arra okot adó körülmény, illetve a biztonságot sértő vagy veszélyeztető cselekmény. Hivatkozott a Ptk. 75. § (1) bekezdésében foglaltakra, a Bv.tvr. 21. § (1) bekezdésére, továbbá a R. 3. §-ára. E rendelkezések alapján csak a fogvatartás csak a jogszabálynak megfelelő őrzéssel történhet és csak a törvényben

meghatározott kényszerítőeszközök alkalmazhatók. A felperes emberi méltóságát tiszteletben kell tartani az előzetes letartóztatás elrendelését és fenntartását követően is. Az alperes az őrzésnek más biztonságos módját is meg tudta oldani, amiből az következik, hogy a bilincselés minden egyes perbeli esetben jogsértő volt. Előadást tett az egészségi állapotára vonatkozóan is a fogva tartása alatt, amelyek alapján fizikai értelemben sem volt abban az állapotban, hogy a szökés vagy támadása megkísérlésének veszélye reális lett volna. Érvelése szerint az alperes az egyébként nem alkalmazható alacsonyabb szintű jogszabályokhoz képest is jogellenesen járt el minden esetben, amikor bilincselést alkalmazott vele szemben.

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelme kiegészítéseként hivatkozott az alapvető jogok biztosának AJB-3604/2016. számú jelentésére, amely adekvát a felperes álláspontjával.
- [9] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Tévesnek tartotta a jogszabályi rendelkezések egymáshoz való viszonyára vonatkozó felperesi érvelést. Hangsúlyozta, hogy más a kényszerítés és más a mozgáskorlátozás intézkedése. A mozgáskorlátozásra okot adó körülmény a felperes esetében a szállítás volt, a szökés megelőzése, a polgári lakosság védelme kellően indokolja a mozgáskorlátozást. Nem a felügyelők száma határozza meg a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásának a lehetőségét. A felperes egészségi állapota sem bír relevanciával, mivel így minden fogvatartottat meg kellene vizsgálni a szállítás előtt, hogy képes-e szökni vagy sem, illetve a felügyelőre támadni. Utalt arra, hogy a felperes tekintetében többletinformáció az, hogy maga is a fegyveres rendvédelmi szerv tagja volt. A felperes álláspontjával szemben nem kétféle bilincselés a jelen per tárgya, hanem a bilincs, mint mozgáskorlátozó eszköz jogszerűségének a vizsgálata.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [11] A Ptk. 75.§ (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 76.§-a szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen - egyebek mellett - a személyes szabadság jogellenes korlátozása, becsület és az emberi méltóság megsértése.
- [12] A Bv.tvr. 33.§ (4) bekezdése értelmében a büntetés-végrehajtás rendjének vagy biztonságának fenntartása vagy bűncselekmény megelőzése és megakadályozása érdekében az elítélttel szemben - egyebek között - mozgáskorlátozó eszköz alkalmazható. A (4c) bekezdés alapján mozgáskorlátozó eszközként - testi sérüléssel nem járó módon - rögzítő övvel vagy anélkül bilincs, vezető bilincs vagy a végtag rögzítésére alkalmas más eszköz az intézkedésre okot

adó körülmény megszűnéséig, de folyamatosan legfeljebb tizenkét óra tartamban alkalmazható, ha az elítélt egészségi állapota ezt megengedi.

A R. az 1. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés, az elzárás és az előzetes letartóztatás végrehajtásából a büntetés-végrehajtási szervezetre háruló részletes feladatokat határozza meg. A bilincs használatának jogszerűségét a R. alapján kellett megítélni. A bilincshasználat jogszerűségének vizsgálata az ügy egyedi körülményein kell, hogy alapuljon, értékelni kell, hogy a bilincs használatával érintett személyre, valamint az eljárási cselekményre tekintettel milyen speciális indoka van a fél bilincsből tartásának.

Az R. 3. §-ának (1) bekezdése alapján a fogvatartott személyiségi jogait védeni kell, ezt a személyzet köteles biztosítani. A fogva tartás a jogszabálynak megfelelő őrzéssel történhet és csak a törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazhatók, mégpedig szabályszerűen és ezen túl minden olyan intézkedés tilos, amely a fogvatartott életét, testi épségét vagy egészségét sérti, vagy veszélyeztet (R. 4. §).

A R. 48.§ (1) bekezdése alapján amennyiben a bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának a törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, az elítélt mozgásának a korlátozása azonban a fogva tartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében szükséges, korlátozó eszközként - ha az elítélt egészségi állapota megengedi - bilincs, vagy a végtagra helyezett, testi sérülést nem okozó más eszköz alkalmazható. A (2) bekezdés értelmében a mozgáskorlátozó eszköz, ha azt az elítélt kísérése vagy intézeten kívüli őrzése során alkalmazzák, annak idejére; egyébként az elrendelési ok megszűnéséig, de legfeljebb folyamatosan tizenkét óra időtartamra alkalmazható. Ez a rendelkezés nem áll ellentétben a Bv.tv. 19.§-ában foglaltakkal, amely a bilincs alkalmazásának lehetőségéről szól, illetve a (2) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy a bilincs használatára és a bilincselés módjára az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A R. 48.§ (4) bekezdése szerint a parancsnok vagy a személyi állomány általa megbízott tagja jogosult a mozgást korlátozó eszköz, előállítás esetén a vezető bilincs alkalmazásának az elrendelésére és megszüntetésére. E rendelkezések mellett a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzata foglalkozik a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazásával.

- [13] A felperes keresetében önmagában a bilincs mint mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását sérelmezte, azt nem állította, hogy a bilincselés sérülést okozott számára. A felperes esetében mozgáskorlátozó eszközként vezető és patentbilincs került alkalmazásra a szállítások alkalmával. Az alperes eljárása a fentiekben ismertetett jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő volt, a mozgáskorlátozó eszköz használata nem sértette a felperes

személyiségi jogait. A rendelkezések - a felperes hivatkozásával szemben - semmilyen többletcselekmény megvalósításához nem kötik a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását.

A felperes által hivatkozott jelentés a per érdemi elbírálása szempontjából nem bírt jelentőséggel, mert rendőrség által alkalmazott kényszerintézkedés miatt, eltérő tényállás mellett született.

- [14] Miután a fentiek alapján a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül utasította el a felperes keresetét, a Kúria azt a Pp. 275. § (3) bekezdésének megfelelően hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [15] Ptk. 75.§ (1) bekezdés, 6/1996.(VII.12.) IM rendelet 3.§

Záró rész

- [16] A Kúria a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.
- [17] A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a le nem rótt 210.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak megtéríteni, külön felhívásra.
- [18] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2016. november 9.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Vné

tisztviselő